

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN “GELECEK” KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARININ METAFORİK OLARAK İNCELENMESİ

Zeynep YAM*
Hatice ÇETİNKAYA**
Ahmet KURNAZ***

Öz: Bu araştırma gelecek kavramını nasıl algıladıklarını metaforlar yoluyla belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Bu amaçla 256 özel yetenekli öğrencinin gelecek kavramı ile ürettiği metaforlardan yararlanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Kategorilere göre gelecek, özel yetenekli öğrenciler tarafından geleceği olumlu algılayıp gelişimi sağlayan bir unsur olarak görüldüğü, kendileri tarafından biçimlendirilebileceği, bunun için yön verilmesi gerektiğini, bugün aldıkları kararları doğrultusunda beklentileri ve hayallerinin geleceği ortaya çıkaracağına bunun için geleceğe umutla baktıkları; bunun yanında çok sayıda bilinmeyen içerdiği için belirsizlik içerdiğini ve geleceğin bağımsız olarak ulaşılan bir zaman döngüsü olduğu için her seferinde yeni bir gelecek olduğunu bundan dolayı geleceğin etkisinin olmadığı söylenebilir. Araştırma ile elde edilen sonuçların büyük bir bölümü önceki araştırma sonuçları ile benzerlik göstermekle birlikte farklı sonuçlara da ulaşılmıştır. Araştırma bulguları doğrultusunda eğitim programları düzenlenebilir ve eğitimler verilebilir.

Anahtar Kelimeler: Gelecek, metafor, özel yetenekli öğrenci, olgubilim

* Şahinbey Belediyesi Bilim ve Sanat Merkezi Öğrencisi, zeynep.yam2002@hotmail.com, ORCID NO: 0000-0002-7122-172X, Makale Geliş Kabul Ediliş Tarihi: 01/06/2018-28/06/2018.

** Şahinbey Belediyesi Bilim ve Sanat Merkezi Türkçe Öğretmeni, haticecetinkaya27@hotmail.com, ORCID NO: 0000-0002-6564-9068.

*** Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi A. Keleşoğlu Eğitim Fak. Özel Eğitim Bölümü Dr., Öğretim Üyesi, ahkurnaz@hotmail.com, ORCID NO: 0000-0003-1134-8689.

A METAPHORICAL EXAMINATION OF GIFTED STUDENTS' PERCEPTION OF "FUTURE" CONCEPT

Zeynep YAM*
Hatice ÇETİNKAYA**
Ahmet KURNAZ***

Abstract:

When the literature is examined, no studies have been found about the gifted students' perception of future concept. This study aims to define how gifted students perceive future concept through metaphors. The present study is conducted through phenomenological design which is one of the qualitative research methods. 256 gifted students participated in the study. Students are asked to produce metaphors about the "future" concept. Data were analyzed through descriptive analysis.

Following results are obtained from the study: gifted students perceive future positively and see it as element which develops them; they perceive future as an element which can be formed; they look at the future with hope because they believe that their dreams and expectations defines their future in line with the decisions they made today; they see future as ineffective because they believe the future is a time loop which can be reached independently and there will be a different future every time.

Keywords: Future, metaphor, gifted students, phenomenology

GİRİŞ

Bireyler gelecekte neler ile karşılaşacaklarını, neler yapabileceklerini, nelerin gelecekte gerçekleşmesinin onları mutlu edeceğini düşünerek gelecek algısı oluştururlar. Bireylerin geleceğe ilişkin algıları şu anki durumlara ilişkin algılarından hareketle geleceğe ilişkin bilinçlerinde oluşturulan iz anlamına gelmektedir. Bireylerin geleceğe ilişkin algı ve beklentileri büyük önem taşımaktadır.

Beklenti, önceki deneyimlerden yola çıkarak gelecekte ne olabileceği ile ilgili çıkarımlarda bulunmaktır (Tatar, 2005). Türk Dil Kurumu (TDK) (2017) beklenti kavramını

* Student, Science and Art Center of Sahinbey Municipality.

** Turkish Teacher, Sahinbey Science and Art Center.

*** Assis. Prof. Dr., Konya Necmettin Erbakan University, A. Keleşoğlu Faculty of Education, Department of Special Education.

bireysel anlamda “gerçekleşmesi beklenen şey” ya da “bireyin kendisinden beklenenler konusundaki öngörüsü” olarak tanımlamaktadır. Gelecek beklentisi ise, bireylerin gelecekle bağlantılı görüş, ilgi ve kaygılarını barındıran bilişsel haritalardır. Gelecek beklentileri bireyin içinde bulunduğu dönemi ve sonraki yaşamını etkileyen unsurlardan biridir (Bandura, 1997; Taylor ve Brown, 1988). Arbona, 2000; Drazen, 1994), çünkü beklentiler kararların alınmasında en güçlü motivasyonlardır (Nurmi, 1991).

Bireylerin gelecek beklentileri kişilerin yaşamlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri hakkında bilgi içerir. Bunun yanında eğitim-öğretim faaliyetlerinin nasıl yürütüleceğini gösterir ve öğrenci rehberlik hizmetlerinde işe koşullar (Adler, 1994). Bireyin performansları hakkında tahminde bulunulabilmesine imkân tanır. Yaşanılanların kişilerce nasıl ve ne düzeyde algılandığı gösterir (Heckhausen, 1991; Seligman, 1991). Uygun eylem planlarıyla desteklendiğinde olumlu gelecek beklentisi olan bireylerin daha yüksek performans sağlamaları yoluyla öğrenme ve üretim artışları oluşur (Tuncer, 2011). Bireysel ve kitlesel doyum sağlanabilir. Bu açılardan bütün bireyler için olduğu gibi özel yetenekli öğrencilerin de gelecek beklentilerinin belirlenmesi ve yönetilmesi bireyler ve ülkemizin geleceği açısından önemlidir.

Thomas, (1920) da “eğer kişi, bir durumu gerçek olarak kabul ederse sonuçlar da gerçek olur” (aktaran, Seigner, 2003) der. Gelecek yönelimi, farklı alanlarla ilişkili olarak, bireylerin gelecek imajlarının özel ve bireysel yapısını kapsar. Bu alanların içeriği, kişisel ya da toplumsal, gerçekçi ya da ideal ve gerçeğe uygun ya da fantastik olabilmektedir. Gelecek beklentisi güdülenme, planlama ve değerlendirme süreçleri (Seginer, 2003) doğrultusunda geleceğe yönelik hedefler belirlerler. Daha sonra bu hedeflerini gerçekleştirmek için planlar yapar ve problem çözme yolları düşünerek hedeflerine nasıl ulaşacaklarını belirlemeye çalışılır. Akabinde bireyler, bu beklentilerine ulaşma ihtimallerini değerlendirirler ve hedeflerine ulaşma ihtimallerinin ne kadar olduğunu bulmaya çalışırlar (Salmela-Aro, 2001).

Gelecek beklentisi yaratıcılık, soyut düşünme, muhakeme ve problem çözme ve zihinsel yetkinlik gibi bilişsel yapılar ve bilişsel üslup ile ilgilidir. Gelecek beklentisi benlik kavramı, denetim odağı, baş etme stratejileri, iyi olma hâli gibi duygusal durum ile de ilgilidir (Şimşek, 2012). Güdülenmiş ve olumlu bakış açısına sahip gençler, başarı sayesinde kendileri için bir yaşam planı yapmakta ve başarılı olma yolunu tanımlayabilmektedirler (Walsh, 1996). Özel yetenekli öğrenci, zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösterebilen bireyler olarak tanımlanmaktadır. Özel yetenekli öğrencilerin yaratıcılık (Schlichter, 1981; Renzulli, 1984), soyut düşünme, muhakeme, eleştirel düşünme, problem çözme, (Fertig, 2005, Anthny, 2014; Umar, 2014) karar verme ve zihinsel yetkinlik gibi bilişsel yapıları son derece güçlüdür (Akarsu, 2004; Ataman, 2004; Davaslıgil, 2016). Planlama yetenekleri (Karaduman, 2012; Kollof ve Feldhusen, 1984; Maker ve Schiever, 2005; Moon, 1993; Newman, 1991; Sternberg ve Lubart, 1995) sayesinde kendi başlarına bir işi yürütebilir ve proje geliştirebilirler (Ataman, 2004). Yüksek de-

ğerlendirme yetenekleri (Orhon, 2011; Van Tassel Baska ve Stambaugh, 2006) ile çevrelerindeki olayları ve kendilerini değerlendirebilir ve doğru karar alabilirler. Üstün zekalılığın bir bileşkesi de yüksek güdülenmedir (Reis ve Renzulli, 1984). Özel yetenekli öğrenciler yüksek düzeyde duyuşsal özelliklere sahiptir (Akarsu, 204; Ataman, 2004). Bu yönleri ile özel yetenekli öğrencilerin gelecek beklentileri belirlenmelidir.

Özel yetenekli öğrencilerin gelecek algılarının belirlenmesi onların gelecek hedeflerinin gerçekleştirilmesini kolaylaştıracaktır. Gelecek tasarımı iyi yapamayan ve beklentilerini gerçekleştiremeyen kişilerin yoğun bir ümitsizlik duygusu yaşaması, stresle baş başa kalması muhtemeldir (Çokluk, 2000). Bu araştırma ile de özel yetenekli öğrencilerin gelecek kavramını nasıl anladıkları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin gelecek kavramının açıklarken zihinlerindeki algıyı nasıl gerekçelendirdikleri de ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylece özel yetenekli öğrencilerin gelecek ile ilgili algıları belirlenecek ve bu algının gerçekleştirilebilmesi için atılabilecek adımlara ilişkin ipuçları yakalanabilecektir.

Bazı özel yetenekli öğrenciler, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde eğitim görmektedirler. Metaforlar, öğrencilerin zihinsel gelişimi esnasında algı ve öğrenme biçimlerini açığa çıkarma kullanılabilir bir tekniktir (Ocak ve Gündüz, 2006). Metaforlar, eğitim alanında pedagojik ve beceri gelişimi için kullanılan önemli bir mekanizmadır. Aynı zamanda metaforlar; problem kurma, değerlendirme ve keşfetme aracı olarak da kullanılabilir (Saban, Koçbekar ve Saban, 2006). Bu nedenle öğrencilerin oluşturdukları metaforların belirlenmesinin eğitim alanında kullanılmak üzere önemli katkılar sağlayabileceği düşünülebilir.

Metafor, “soyut kavramlar ile bilinen somut şeyler arasında ilişki kurma biçimi olarak tanımlanır (Saban, 2004). Metafor terimi, Latince, metafora kökünden gelmektedir. Meta: öte, aşırı ve pherein: taşımak, yüklenmek sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur. Türeyişi öteye taşımak anlamı ile metafor günümüzde şiirde, reklamlarda, mimaride, yönetim bilimlerinde ve günlük yaşamda sıklıkla kullanılan ve yorumlanan bir şekle dönüşmüştür (Salman, 2003). Morgan’a (1998) göre “metafor kullanımı, genel olarak dünyayı kavrayışımıza sinen bir düşünce biçimi ve bir görme biçimi anlamına gelir.” Bu yönüyle metafor, bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araçtır. Shuell’in (1990) de vurguladığı üzere: “Eğer bir resim 1000 kelimeye bedelse, bir metafor da 1000 resme bedeldir. Çünkü, bir resim sadece statik bir imge sunarken, bir metafor bir olgu hakkında düşünmek için zihinsel bir çerçeve sunmaktadır.” (Saban, 2008).

Özel yetenekli öğrenciler sıklıkla geleceğin aydınları (Kurnaz, 2013), yeryüzü çevherlerimiz (Öz, Yalçın ve Turan, 2014) ve geleceğin mimarları (Ataman, 2012) olarak adlandırılmaktadır. Bir yandan bu öğrencilerin bireysel gelecekleri diğer yandan ülkemizin geleceği ile ilgili yüksek beklentiler oluşmaktadır. Bu araştırmanın baş araştırmacısı da özel yetenekli öğrenci bir lise öğrencisi olarak bu öğrencilerin içinde yer al-

maktadır. Hem kendisine hem de arkadaşlarına bu yönde sıklıkla mesajlar iletildiğine fiilen tanık olmakla birlikte özel yetenekli öğrencinin gelecek algılarının bilinmediği ve eğitimlerinde bu algıların dikkate alınmadığı yönünde öğrenciler arasında ciddi bir hissiyat olduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte özel yetenekli öğrencilerin geleceği nasıl algıladıkları bilinmemektedir. Bu nedenle özel yetenekli öğrencilerin gelecek algılarının belirlenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, özel yetenekli öğrencilerin gelecek kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri metaforlar aracılığıyla tespit etmek ve tespit edilen zihinsel imgeleri çeşitli kategorilerde sınıflandırarak özel yetenekli öğrencilerin zihinsel imgelerine ilişkin çıkarımlarda bulunmaktır. Böylece özel yetenekli öğrencilerin geleceğe ilişkin beklentilerine bağlı olarak eğitimlerinin geleceğe ilişkin hedeflerinin belirlenmesi, eğitim-öğretim uygulamalarının nasıl yapılacağı, rehberlik hizmetlerinde nelere yer verileceği ve ailelerin davranış ve rollerinin nasıl olacağı ortaya konulabilecektir. Özel yetenekli öğrenciler ile ilgili bilgilerin büyük bir bölümü yurt dışında yapılmış araştırmalara bağlıdır. Ancak ülkemizin kendine has tüm özellikleri dikkate alındığında ülkemizdeki özel yetenekli öğrencilerin tüm algıları gibi geleceğe ilişkin algılarının farklı olacağı kesindir. Alanyazın incelendiğinde özel yetenekli öğrencilerin gelecekle ilgili algılarının nasıl olduğunu ortaya koyan bir çalışmaya rastlanılmamış da olması yapılacak olan çalışmanın önemini attırmaktadır.

Araştırmanın bu amacı çerçevesinde özel yetenekli öğrencilerin gelecek kavramına ilişkin sahip oldukları metaforların ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplandığının ortaya konulması ile bu öğrencilerin gelecek kavramına ilişkin oluşturdukları zihinsel imgelerin (metaforlar) nasıl olduğu ve farklı illerdeki özel yetenekli öğrencilerin gelecek algılarının buldukları illere göre farklılık gösterip göstermediği ortaya konulmak istenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim(fenomonoloji/phenomenology) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilmektedir. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim (fenomonoloji) uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2013;78). Nitel araştırmalarda araştırmacı da süreçten bağımsız ve uzak olmaktan çok sürecin içinde ve bir parçası halindedir. (Büyüköztürk, 2015; Yıldırım ve Şimşek,

2013). Bu araştırmanın baş araştırmacısı da özel yetenekli öğrenci bir lise öğrencisi olarak bu öğrencilerin içinde yer almaktadır. Dolayısı ile özel yetenekli öğrencilerin gelecek algısının incelendiği bu araştırma verilerinin daha iyi algılanması ve yorumlanmasında araştırmacının bu durumu önemli katkı sağlamıştır. Bu çalışmada da özel yetenekli öğrencilerin ürettikleri metaforlara dayalı olarak geleceğe ilişkin algıları nitel yaklaşımla olgubilim deseninde ortaya konulmuştur.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları, Türkiye’yi farklı noktalardan temsil etmesi için 7 bölge 7 il olarak amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örneklemesine göre belirlenmiştir. Araştırmanın katılımcılarının 2017-2018 eğitim öğretim yılında güz döneminde, Gaziantep, İstanbul, Kahramanmaraş, Kırşehir, Malatya, Tokat ve Uşak illerinde Bilim ve Sanat Merkezlerinde öğrenim gören toplam 256 özel yetenekli öğrenciden oluşma planlanmıştır. Uygulama 256 özel yetenekli öğrenci ile yapılmış ancak 34 öğrencinin veri toplama aracını tam olarak doldurmadığı için verileri kullanılmamıştır. Böylece 222 öğrenciden elde edilen veriler değerlendirilmeye alınmıştır.

Tablo 1: Katılımcıların İllere Göre Demografik Özellikleri

İli	Erkek f-%	Kız f-%	Toplam
Gaziantep	17 - 51,52%	16 - 48,48%	33
İstanbul	13 - 43,33%	17 - 56,67%	30
Kahramanmaraş	13 - 40,63%	19 - 59,38%	32
Kırşehir	17 - 53,13%	15 - 46,88%	32
Malatya	18 - 54,55%	15 - 45,45%	33
Tokat	15 - 46,88%	17 - 53,13%	32
Uşak	14 - 46,67%	16 - 53,33%	30
Toplam	107 - 48,2%	115 - 51,8%	222

Tablo1’de araştırmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin illere göre demografik özelliklerinin demografik dağılımlarına göre frekans (f) ve yüzde (%)lik oranları verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılanların, 107’si (%48,20) erkek, 115’i (%51,80) kız öğrencidir. Gaziantep’te araştırmaya katılan 33 öğrenciden 17’si (%51,52) erkek, 16’sı (%48,48) kızdır. İstanbul’dan araştırmaya katılan 30 öğrenciden 13’ü (%43,33) erkek, 17’si (%56,67) kızdır. Kahramanmaraş’tan araştırmaya katılan 32 öğrenciden 13’ü (%40,63) erkek, 19’u (%59,38) kızdır. Kırşehir’den araştırmaya katılan 32 öğrenciden 17’si (%53,13) erkek, 15’i (%46,88) kızdır. Malatya’dan araştırmaya katılan 33 öğrenciden 18’i (%54,55) erkek, 15’i (%45,45) kızdır. Tokat’tan araştırmaya katılan 32 öğrenciden 15’i (%46,88) erkek, 17’si (%53,13) kız olup Uşak’tan araştırmaya katılan 30 öğrenciden 14’ü (%46,67) erkek, 16’sı (%53,33) kız olduğu görülmektedir.

BİLSEM’lerde öğrenciler farklı programlarda yer almaktadır. BİLSEM’lerde verilen eğitim yaygın eğitim kapsamında ÖYÖ için bir destek eğitim programıdır. Bu eğitim farklı programlar şeklinde yürütülmektedir. Katılımcıların BİLSEM’lerde eğitim aldıkları programlara ilişkin bilgiler Tablo 2a’de görülmektedir.

Tablo 2a: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin BİLSEM ’deki Program Basamak Dağılımlarının Frekans ve Yüzdeler Oranları

Bulunduğu BİLSEM Programı	Erkek – f(%)	Kız - f(%)	Top.
Destek	16 - 35,56%	29 - 64,44%	45
BYF	56 - 49,12%	58 - 50,88%	114
ÖYG	27 - 58,70%	19 - 41,30%	46
Proje	8 - 47,06%	9 - 52,94%	17
Toplam	107 -48,20%	115 - 51,80%	222

Tablo 2’de araştırmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin BİLSEM ’deki program basamak dağılımlarına göre frekans (f) ve yüzde (%)lik oranları verilmiştir.

Tablo 2’nin incelenmesinden anlaşılacağı gibi araştırmaya katılanların 107’si (%48,20) erkek, 115’i (%51,80) kızdır. Destek grubundan araştırmaya katılan öğrencilerin 16’sı (%35,56) erkek, 29’u (%64,44) kızdır. BYF grubundan araştırmaya katılan öğrencilerin 56’sı (%49,12) erkek, 58’u (%52,88) kızdır. ÖYG grubundan araştırmaya katılan öğrencilerin 27’si (%58,70) erkek, 19’u (%58,94) kızdır. Proje grubundan araştırmaya katılan öğrencilerin 8’i (%47,06) erkek, 9’u (%52,94) kızdır.

Katılımcıların 37’si (%16,67) üçüncü, 79’u (%35,58) dördüncü, 43’ü (%19,36) beşinci, 46’sı (%20,72) altıncı ve 17’si (%7,66) yedinci sınıf öğrencidir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler metafor oluşturma tekniğinden yararlanarak tarafımızdan hazırlanan ve “Gelecek ...benzer/gibidir; çünkü.....” şeklinde tamamlanmamış bir ifadenin yer aldığı yarı yapılandırılmış bir form aracılığıyla toplanmıştır. Veri toplama aracının oluşturulmasında önce literatür taranmış daha sonra uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu görüşler doğrultusunda Metafor formu oluşturulmuştur (Ek-1). İki bölümden oluşan metafor formunun birinci bölümünde özel yetenekli öğrencilerin kişisel bilgilerine yönelik maddeler yer almaktadır. Özel yetenekli öğrencilere ikinci bölümdeki gelecek kavramı üzerine metafor yazmadan önce metafor ve metaforun önemi hakkında bilgi verilmiş ve onlardan gelecek kavramına ilişkin sadece bir metafor üzerinde yoğunlaşarak düşüncelerini belirtmeleri istenmiştir. Bu çalışma için katılımcılara 15 dakika süre verilmiş. Veriler, öğretmenlerinin de yardımıyla gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır. Metafor formlarında yazılanlar araştırmanın veri kaynağını oluşturmuştur.

Verilerin Analizi

Olgubilim araştırmalarında veri analizi, anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olgunun tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatımla sunulur ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bunun yanında ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek 2013:81). Araştırmada toplanan veriler, betimsel analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Katılımcıların geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması beş aşamada gerçekleştirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, Saban 2004, 2008): 1) Adlandırma Aşaması, 2) Tasnif Etme (Eleme ve Arıtma) Aşaması 3) Kategori Geliştirme Aşaması, 4) Geçerlilik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması, 5) Frekansların Hesaplanması ve Yorumlanması

1. Adlandırma Aşaması: Öğrencilerin gelecek, kavramı için ürettikleri metaforlar tespit edilerek alfabetik sıraya göre listelenmiştir. Bu kısımda, öğrencilerin anlamlı metaforlar ve cümleler oluşturup oluşturmadıklarına bakılmıştır. Metaforlar, geçici liste şeklinde hesaplanmıştır. Herhangi bir metaforun boş bırakıldığı formlar elenmiştir.

2. Eleme Aşaması: Öğrencilerin yazdıkları metaforlar, tekrar tek tek gözden geçirilerek her bir zihinsel imgenin kullanım amacına bakılmıştır. Kullanılan metaforlarla kullanım amacı arasında tutarlı bir ilişki unsuru bulunmayan metaforlar elenerek araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Araştırma kapsamı dışında bırakılan formların elenmesi sonucu 222 adet geçerli metafor formu elde edilmiştir.

3. Kategori Geliştirme Aşaması: Üretilen metaforlar özellikleri bakımından temalandırılmıştır. Bu aşamada metafor, konusu kaynağı ve konu ile kaynak arasındaki ilişki (Sezgin Nartgün ve Gökçer, 2014) açısından incelenerek kaynak konu arasında ilişki bulunmayan metaforlar analizden çıkarılmıştır (Hacıfazlıoğlu, Karadeniz ve Dalgıç, 2011). Özel yetenekli öğrencilerin ürettikleri metaforlar, belli bir tema ile ilişkilendirilerek kavramsal kategoriler altında gruplanarak sunulmuştur. Öğrencilerin oluşturdukları metaforlar, 8 kavramsal kategori altında sunulurken doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Kategori oluşturulması aşamasında Topgül’ün (2017) kategorilerinden yararlanılmıştır.

4. Geçerlilik ve Güvenirliği Sağlama: Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlarına nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013:291). Bu araştırmada da sonuçların geçerliliğini sağlamak için verilerin analiz süreci açıklanarak araştırmada ulaşılan kategorileri temsil eden metaforların tamamına bulgular kısmında yer verilmiştir.

Araştırmada, gelecek kavramı için oluşturulan kavramsal kategoriler altında verilen metaforların söz konusu kavramsal konuyu temsil edip etmediğini onaylama amacıyla uzman görüşüne (Tulunay Ateş, 2016: 81) başvurulmuştur. Bu amaç doğrul-

tusunda iki alan uzmanına metafor listesi ve onlara ait kavramsal kategorinin adlarını içeren liste verilmiştir. Alan uzmanlarından bu iki listeyi de kullanarak birinci listedeki örnek metafor listesini, kavramsal kategorilerle eşleştirmeleri istenmiştir. Daha sonra uzmanların yaptığı eşleştirmelerle karşılaştırılmıştır. Alan uzmanlarının yaptığı eşleştirmelerle kendi yaptığımız eşleştirmelerin büyük oranda aynı olduğu görülmüştür.

5. Frekansların Hesaplanması ve Yorumlanması: Veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra her bir metafor ve kategoriye temsil eden katılımcı sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanmış ve bulunan değerler yorumlanmıştır. Verilerin analizinde Microsoft Office Excel ve Word programlarından faydalanılmıştır. Bu doğrultuda tablo oluşturularak her tabloya ait ilgili veriler yazılmıştır. Metaforu üreten öğrencinin yaşadığı şehir, cinsiyeti, (Örneğin I/B/ şeklinde metafor cümlesinin sonunda verilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, ilk olarak araştırmada elde edilen ve çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin “gelecek” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlardan bahsedilmektedir. Daha sonra gelecek kavramına ilişkin olarak bu araştırmada 8 kategori, öğrencilerin ürettiği metaforlarla desteklenerek tanıtılmaktadır. Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, farklı illerdeki özel yetenekli öğrencilerin gelecek kavramına ilişkin toplam 153 geçerli metafor ürettikleri görülmektedir.

Araştırma ile özel yetenekli öğrencilerin gelecek kavramı ile ilgili ürettikleri metaforların neler olduğu ortaya konulmak istenmiştir. Elde edilen veriler Tablo 3’te görülmektedir.

Tablo 3: Özel Yetenekli Öğrencilerin Gelecek Kavramına İlişkin Metaforların Dağılımı

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Yol	8	Yaşam	6	Hayal	5	Uzay	5	Hayaller ötesi	4	Kalem	3
Teknoloji	7	Zaman	6	Işık	5	Geçmiş	4	Hayat	3	Su	3
Ağaç, çınar ağacı, çiçek, çömlek, evren, gelişim, gökyüzü, güneşin doğuşu, kitap, meyve, resim, rüya, saat, sınav, sonsuz yol, sonsuzluk, sonu bilinmeyen çukur, tohum, yeni dünya, zar, zorluk,											2

Açılış, altın madeni, anı defteri, araba, astral seyahat, aydınlık, ayna, belirsiz kum saati, belirsizlik, bilim, bilinmez başlık, bilmediğin şeye başlamak, bina, bitki, bizi bekleyen ışık, buluş, büyüme, ceviz, çalışma zamanı, çalışmak, çiçek bahçesi, çocuk, çocuklar, defter, deniz, ders programı, devamı bilinmeyen ip, dizinin en heyecanlı bölümü, doğum günü, dolabın üstü, döviz kurları, durum, duvar arkası, dünya, düş, düşünce, düşünmek, edebiyat, fabrika, fidan, filmin fragmanı, geçmiş ve bugün, görüş, hayalleri gerçekleştirme, hayatın gizemi, hayatın yönü, heykel, içi boş kavanoz, ilerideki hayat, ilerlemek, imkânsız soru, ince yol, inilmesi gereken durak, insan, insanın düşünceleri, insanın hayatı için her şey, kader, kapı, kara delik, karanlık kuyu, karanlıktaki mum ışığı, kitabın sayfaları, kitaplar arası, kola, konserve, kumanda, kumsaldaki küçük kum taneleri, kuş, kutup yıldızı, labirent, mars, matruşka, merak duygusu, meslek, meyve ağacı, moda, müzik, ne olduğu bilinmeyen tohum, okul, okuldan mezun olmak, okuması bitmeyen kitap, oyun hamuru, öğrenci, özgüven, pandoranın kutusu, pet şişe, planlamak, plan yapmak, puzzle, rotasız gemi, senin tercihin, sırlar, sinir, sisli hava, sonu bilinmeyen tünel, sonu gözükmeyen tünel, sürpriz kutu, sürpriz yumurta, şeker, şelale, tarla, tavuk, telefonun güncellenmesi, termometre, tünel, ucu gözükmeyen tünel, uçan araba, umut, un, uzakta görülen parlaklık, uzaya çıkmayı bekleyen çocuk, ürün dosyası, yatağın altı, yaz tatili, yazı, yeni nesiller, yeni umutlar, yol ayrımı, yolun devamı, yüksek binalar,	1
Üretilen toplam metafor: 153 (%100)	

Tablo 3’te görüldüğü gibi araştırmada elde edilen 153 metafordan 120’ si’ farklı metaforlardan oluşmuştur.

En çok tekrar edilen metaforlar; yol($f=8$), (%3,6), teknoloji($f=7$), (%3,15), yaşam($f=6$), (%2,7), zaman ($f=6$), (%2,7), hayal($f=5$), (%2,25), uzay($f=5$), (%2,25), ışık($f=5$), (%2,25), geçmiş($f=4$), (%1,8), hayaller ötesi($f=4$), (%1,8), su($f=3$), (%1,35), ağaç, çınar ağacı, çiçek, çömlek, gelişim, güneşin doğuşu, kitap, meyve, resim, rüya, saat, sınav, sonsuz yol, sonsuzluk($f=2$), (%0,9)metaforlarıdır. Geriye kalan metaforlar($f=1$), (%0,45) farklı olup bir kez kullanılmıştır. Metaforların tekrar sıklığı 1 ile 8 arasındadır.

Özel yetenekli öğrencilerin gelecek kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar ortak özelliklerine göre sınıflandırılmıştır. Ortak özelliklere göre metaforların dağılımının frekans ve yüzdelere ilişkin veriler Tablo 4’te görülmektedir.

Tablo: 4 Gelecek Kavramına İlişkin Metaforların Kavramsal Kategorileri

Kategoriler	Metaforlar	
	f	%
Belirsizlik Unsuru Olarak Gelecek	73	32.88
Gelişim Unsuru Olarak Gelecek	40	18.03
Biçimlendirici Unsur Olarak Gelecek	33	14.87
Yön Veren Unsur Olarak Gelecek	20	9.0

Umut Verici Unsur Olarak Gelecek	18	8.11
Gelip Geçici Unsur Olarak Gelecek	17	7.66
Hayal Edilen Unsur Olarak Gelecek	11	4.95
Tesiri Olmayan Unsur Olarak Gelecek	10	4.51
Toplam	222	100

Tablo 4'e göre özel yetenekli öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar 8 kategori altında toplanmış olup bu metaforların (f=73) (%32,88) *Belirsizlik Unsuru Olarak Gelecek*, (f=40) (%18,03) *Gelişim Unsuru Olarak Gelecek*, (f=33) (%14,87) *Biçimlendirici Unsur Olarak Gelecek*, (f=20) (%9,0) *Yön Veren Unsur Olarak Gelecek*, (f=18) (%8,11) *Umut Verici Unsur Olarak Gelecek*, (f=17) (%7,66) *Gelip Geçici Unsur Olarak Gelecek*, (f=11) (%4,95) *Hayal Edilen Unsur Olarak Gelecek*, (f=10) (%4,51) *Tesiri Olmayan Unsur Olarak Gelecek* kategorileri altında yer almaktadır.

Öğrencilerin geleceğe ilişkin ürettikleri metaforlar incelendiğinde öğrencilerin (f=79 ve %35,56) *Belirsizlik Unsuru Olarak Gelecek* kategorisinde metafor ürettikleri görülmektedir. Bu kategori kendinden sonra en çok metafor üretilen kategorilerden iki kat fazla metafora sahiptir. Buna göre özel yetenekli öğrencilerin geleceğe ilişkin belirsizlik algılarının güçlü olduğu söylenebilir. Aynı zamanda geleceğin belirsizlik içeriyor olması da bunun doğal olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Özel yetenekli öğrencilerin "Gelecek" kavramına ilişkin ürettikleri metaforlardan "belirsizlik unsuru olarak gelecek" kategorisinde yer alan metaforlar (f=73 ve %32,88) Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo: 5 Özel Yetenekli Öğrencilerin "Gelecek" Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan "Belirsizlik Unsuru Olarak Gelecek" Kategorisinde Yer Alan Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Met.	f	Metafor	f	Met.	f
Yol	5	Sonsuzluk		Sonu bilinmeyen çukur	2	Uzay	2	Zaman	2	Zar	2
Ağaç, astral seyahat, belirsiz kum saati, bilinmez başlık, bilmediğin şeye başlamak, bitki, ceviz, çiçek, çocuk, ders programı, devamı bilinmeyen ip, dizinin en heyecanlı bölümü, dolabin üstü, döviz kurlarına, durum, duvar arkası, düş, edebiyat, evren, fidan, filmin fragmanı, gökyüzü, hayal, hayatın gizemi, ışık, içi boş kavanoz, ilerideki hayat, imkânsız soru, ince yol, insan, kader, kara delik, karanlık kuyu, kitap, kumanda, kuş, labirent, mars, matruşka, müzik, ne olduğunu bilmediğin tohum, okuması bitmeyen kitap, pandoranın kutusu, pet şişe, resim, rotasız gemi, sırlar, sisli hava, sonu bilinmeyen tünel, sürpriz kutu, sürpriz yumurta, termometre, tünel, ucu gözükmeyen tünel, yaşam, yatağın altı, yazı, yeni umutlar											1
Üretilen toplam metafor: 73 (%32,88)											

Özel Yetenekli Öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Algılarının Metaforik.... ♦

Tablo 5'e göre özel yetenekli öğrencilerin belirsizlik unsuru olarak gelecek kategorisinde toplam (f=73) (%32,88) metafor oluşturulduğu ve bunlardan 58'i farklı olup metafordan en çok yol, sonu bilinmeyen çukur, uzay, zaman, zar ve sonsuzluk metaforlarını ürettikleri, tabloda görülen diğer metaforları ise birer kez belirttikleri görülmektedir. Metaforların büyük bir bölümünün sadece birer kez ifade edilmiş olması özel yetenekli öğrencilerin belirsizlik unsuru olarak ürettikleri metaforlarda da bir kararlılık olmadığını göstermektedir. Bu kategorideki metaforlara göre gelecek çok sayıda bilinmeyen içerdiği için belirsizlik olarak algılanmaktadır. Bu kategoriye oluşturan bazı ifadeler şöyledir:

“Gelecek filmin fragmanına benzer, çünkü tam olarak bilemeyiz ama ipuçlarını kullanarak tahmin yürütüp düşünürüz.” (Uşak, kız), *“Gelecek kumanda gibidir, çünkü herhangi bir tuşa bastığın anda her şey değişebilir.”* (Tokat, kız), *“Gelecek matruşkaya benzer, çünkü içinden açıyorsun çıkar açıyorsun çıkıyor en sonunda içinde ne çıkacak bilinmiyorsun.”* (Kahramanmaraş, erkek), *“Gelecek müzik gibidir, çünkü ne hissettireceği ne yapacağı zaman geçtikçe öğrenilir.”* (Gaziantep, kız), *“Gelecek zara benzer, çünkü elindekilerin ne olacağı belli ama zarı atınca ne geleceği bilinmez.”* (Gaziantep, kız)

Özel yetenekli öğrencilerin “Gelecek” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforların değerlendirildiği biçimlendirici unsuru olarak gelecek kategorisinde üretilen metaforlar Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo: 6 Özel Yetenekli Öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan “Biçimlendirici Unsur Olarak Gelecek” Kategorisinde Yer Alan Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Met.	f	Metafor	f	Met.	f
Çömlek	2	Sınav	2								
Altın madeni, bilim, buluş, defter, düşünce, düşünmek, fabrika, geçmiş, hayal, hayaller, heykel, insanın hayatı için her şey, kalem, kumsaldaki küçük kum taneleri, merak duygusu, meslek, oyun hamuru, öğrenci, özgüven, su, şeker, tarla, teknoloji, un, yeni nesiller, yol, yüksek binalar, zaman, zorluk											
Üretilen toplam metafor: 33 (%14,86)											

Biçimlendirici unsur olarak gelecek kategorisinde metafor oluşturulduğu ve bunlardan 29'u farklı olup metaforlardan en çok çömlek ve sınav metaforlarını ürettikleri, tabloda görülen diğer metaforları ise birer kez belirttikleri görülmektedir. Verilere göre gelecek, kişiler tarafından biçimlendirilebilir. Bu kategoriye oluşturan bazı ifadeler şöyledir:

“Gelecek çömleğe benzer, çünkü sen nasıl şekillendirirsen o şekli alır.” (Gaziantep, kız), *“Gelecek kumsaldaki küçük kum tanelerine benzer, çünkü bir araya geldiklerinde ne kadar dağınık görünürlerse görünsün ancak bir aradayken bir anlam ifade ederler.”* (Gaziantep, kız), *“Gelecek yüksek binalara benzer, çünkü ne kadar sağlam temel atılırsa o kadar güçlü olur.”* (Gaziantep, erkek)

Özel yetenekli öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan “Gelip Geçici Unsur Olarak Gelecek” Kategorisinde Yer Alan Metaforlar (f=17 ve %7,62) Tablo 7’de Görülmektedir.

Tablo 7: Özel Yetenekli Öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan “Gelip Geçici Unsur Olarak Gelecek” Kategorisinde Yer Alan Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Met.	f	Metafor	f	Met.	f
Kalem	2	Zaman	2								
çiçek bahçesi, dünya, geçmiş, gökyüzü, görüş, hayat, kola, moda, mezun olmak, su, şelale, yaşam, yaz tatili											1
Üretilen toplam metafor: 17 (%7,62)											

Tablo 7’ye göre özel yetenekli öğrencilerin gelip geçici unsur olarak gelecek kategorisinde metafor oluşturulduğu ve bunlardan 13’ü farklı olup metaforlardan en çok kalem ve zaman metaforlarını ürettikleri, tabloda görülen diğer metaforları ise birer kez belirttikleri görülmektedir. Bu kategoriye göre geleceğin çok çabuk geldiğini ve aslında beklenildiği kadar iyimserlik taşımadığını ifade eder. Bu kategoriyi oluşturan bazı ifadeler şöyledir:

“Gelecek dünyaya benzer, çünkü dünyadaki hayatımız gelip geçicidir.” (Malatya, erkek), “Gelecek hayata benzer, çünkü hayatın içinde daima geleceği kovalarız ama gelip geçer.” (Tokat, erkek)

Özel yetenekli öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan “Gelişim Unsuru Olarak Gelecek” kategorisinde yer alan metaforlar Tablo 8’de Görülmektedir.

Tablo 8: Özel Yetenekli Öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan “Gelişim Unsuru Olarak Gelecek” Kategorisinde Yer Alan Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Met.	f	Metafor	f	
Teknoloji	6	Meyve	2	Çınar Ağacı	2	Sonsuz Yol	2	Yeni Dünya	2	
Uzay	3	Saat	2	Gelişim	2	Tohum	2			
Açılış, ağaç, anı defteri, ayna, büyüme, doğum günü, hayat, ilerlemek, insanın düşünceleri, kitabın sayfaları, su, telefonun güncellenmesi, uçan araba, ürün dosyası, yaşam, yolun devamı, zaman										1
Üretilen toplam metafor: 40 (%18,02)										

Tablo 8’e göre özel yetenekli öğrencilerin gelişim unsuru olarak gelecek kategorisinde metafor oluşturulduğu ve bunlardan 17’si farklı olup metaforlardan en çok çınar ağacı, gelişim, meyve, saat, sonsuz yol, teknoloji, tohum, uzay ve yeni dünya metaforlarını ürettikleri, tabloda görülen diğer metaforları ise birer kez belirttikleri

Özel Yetenekli Öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Algılarının Metaforik.... ◆

görülmektedir. Bu kategoride en fazla metafor üreten il Uşak'tır. Bu kategoriye göre gelecek, olumlu algılanan ve gelişimi sağlayan bir unsurdur. Bu kategoriye oluşturan bazı ifadeler şöyledir:

“Gelecek ilerlemek gibidir, çünkü her gelecek yeni daha ileri teknolojiyi üst düzey yaşamları beraberinde getirir.” (Kırşehir, kız), “Gelecek ürün dosyasına benzer, çünkü geçmişte yaptıklarımı bir dosyada biriktirir ve geleceğe taşırırım.” (Gaziantep, kız)

Özel yetenekli öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan “Hayal Edilen Unsur Olarak Gelecek” Kategorisinde Yer Alan Metaforlar Tablo 9’da görülmektedir.

Tablo 9: Özel Yetenekli Öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan “Hayal Edilen Unsur Olarak Gelecek” Kategorisinde Yer Alan Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f	Met.	f	Metafor	f
Hayaller	3	Hayal	2	Rüya	2	Yaşam	2		
Hayallerimizi gerçekleştirme, uzaya çıkmayı bekleyen çocuk									1
Üretilen toplam metafor: 11 (%4,95)									

Tablo 9’a göre özel yetenekli öğrencilerin hayal edilen unsur olarak gelecek kategorisinde metafor oluşturulduğu ve bunlardan 2’si farklı olup metaforlardan en çok hayal, hayaller, rüya ve yaşam metaforlarını ürettikleri, tabloda görülen diğer metaforları ise birer kez belirttikleri görülmektedir. Bu kategorideki metaforlara göre geleceği ortaya çıkaran temel belirleme, bugün alınan kararlar, kişilerin beklentileri hayalleri ve uz görüşleri doğrultusunda gelecek ortaya çıkacaktır. Bu kategoriye oluşturan bazı ifadeler şöyledir:

“Gelecek hayal gibidir, çünkü hayal ettiğimiz şeyleri üretebiliriz.” (İstanbul, kız), “Gelecek uzaya çıkmayı bekleyen çocuğa benzer, çünkü hayal etmeden hiçbir şeye ulaşılmaz.” (İstanbul, kız)

Özel yetenekli öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan “Tesiri Olmayan Unsur Olarak Gelecek” kategorisinde yer alan metaforlar Tablo 10’da görülmektedir.

Tablo 10: Özel Yetenekli Öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan “Tesiri Olmayan Unsur Olarak Gelecek” Kategorisinde Yer Alan Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f
Geçmiş	2	Evren, geçmiş ve bugün, inilmesi gereken durak, konserve, kutup yıldızı, sinir, tavuk, yol	1
Üretilen toplam metafor: 10 (%4,50)			

Tablo 10'a göre özel yetenekli öğrencilerin tesiri olmayan unsur olarak gelecek kategorisinde (f=10) (%4,50) metafor oluşturulduğu ve bunlardan 9'u farklı olup metaforlardan en çok geçmiş (f=2) (%0,90) metaforunu ürettikleri, tabloda görülen diğer metaforları ise birer kez belirttikleri görülmektedir. Bu kategoriye göre geleceğin bağımsız olarak ulaşılan bir zaman döngüsü olduğu için her seferinde yeni bir gelecek vardır ve geleceğin etkisinin olmadığına ilişkin metaforları içerir. Bu kategoriye ilişkin bazı ifadeler şöyledir:

Gelecek evrene benzer, çünkü çok büyüktür ve iyilikte içindedir kötülükte.” (Malatya, erkek), “Gelecek geçmişe benzer, çünkü her ikisinin üzerinde de artık kontrolümüz yoktur.” (Kırşehir, kız)

Özel yetenekli öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan “Umut Verici Unsur Olarak Gelecek” Kategorisinde Yer Alan Metaforlar Tablo 11’de Görülmektedir.

Tablo 11: Özel Yetenekli Öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan “Umut Verici Unsur Olarak Gelecek” Kategorisinde Yer Alan Metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Işık	4	Güneş	2	Aydınlık, belirsizlik, bizi bekleyen ışık, çocuklar, güneşin doğuşu, hayal, kapı, karanlıktaki mum ışığı, sonu gözükmeyen tünel, umut, uzakta görülen parlaklık, yaşam	1
Üretilen toplam metafor: 18 (%8,11)					

Tablo 11’e göre özel yetenekli öğrencilerin umut verici unsur olarak gelecek kategorisinde metafor oluşturulduğu ve bunlardan 12’si farklı olup metaforlardan en çok güneş ve ışık metaforlarını ürettikleri, tabloda görülen diğer metaforları ise birer kez belirttikleri görülmektedir. Bu kategorideki metaforlara göre, kişiler tarafından geleceğe umutla bakılır. Bu kategoriye ilişkin bazı ifadeler şöyledir:

“Gelecek belirsizliğe benzer, çünkü dibi görünmeyen bir kuyuya umutlarla atlamak ve sonrasını Yaradan’ a bırakmaktır.” (Malatya, kız), “Gelecek güneşin doğuşuna benzer, çünkü geleceğimizi aydınlatır.” (Tokat, kız)

Özel yetenekli öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan “Yön Veren Unsur Olarak Gelecek” Kategorisinde Yer Alan Metaforlar (f=20 ve %9,01) Tablo 6’da Görülmektedir

Tablo 12: Özel Yetenekli Öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlardan “Yön Veren Unsur Olarak Gelecek” Kategorisinde Yer Alan Metaforlar

Metafor	f
Araba, bina, çalışma zamanı, çalışmak, çiçekler, deniz, hayat, hayatın yönü, kitap, kitaplar, meyve ağacı, okul, plan yapmak, planlamak, puzzle, resim, senin tercihin, yol, yol ayrımı, zorluk	1
Üretilen toplam metafor: 20 (%9,01)	

Tablo 12’ye göre özel yetenekli öğrencilerin yön verilen unsur olarak gelecek kategorisinde metafor oluşturulduğu ve bu metaforların hepsinin birbirinden farklı görülmektedir. Bu kategorideki metaforlara göre geleceğe, kişiler tarafından yön verilebilir. Bu kategoriye oluşturan bazı ifadeler şöyledir:

“Gelecek denize benzer, çünkü yüzmeyi bilersen boğulmazsın çalışırsan aydınlık bir geleceğe sahip olursun.” (Kırşehir, kız); “Gelecek puzzle gibidir, çünkü geleceğinizi kendiniz tamamlarsınız parçaları kendiniz takarsınız.” (Malatya, kız); “Gelecek senin tercihin gibidir, çünkü geleceği sen belirlersin.” (Uşak, kız)

İllere göre özel yetenekli öğrencilerin gelecek kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforların kategorilere göre dağılımı Tablo 13’te görülmektedir.

Tablo 13: İllere Göre Özel Yetenekli Öğrencilerin Gelecek Kavramına İlişkin Metaforların Kategorilere Göre Dağılımı

Kategoriler	Gaziantep		İstanbul		K.maraş		Kırşehir		Malatya		Tokat		Uşak		Genel Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Unsur olarak gelecek																
Belirsizlik	11	33	12	40	14	43	12	37	8	244	6	18	10	33	73	32
Gelişim	5	15	3	10	4	12	5	15	7	21	6	18	10	33	40	18
Biçimlendirici	7	21	2	6	6	18	4	12	5	15	6	18	3	10	33	14
Yön veren	3	9	4	13	1	3	5	15	4	12	2	6	1	3	20	9
Umut verici	3	9	4	13		0,0	1	3	3	9	6	18	1	3	18	8
Gelip geçici	3	9		0,0	2	6	4	12	4	12	1	3	3	10	17	7
Hayal edilen	1	3	4	13	1	3		0,0	1	3	2	6	2	6	11	4
Tesiri olmayan		0,0	1	3	4	12	1	3	1	3	3	9		0,0	10	4
Genel Toplam	33	100	30	100	32	100	32	100	33	100	32	100	30	100	222	100

Tablo 13'e göre Gaziantep, İstanbul, Kahramanmaraş, Kırşehir, Malatya, Tokat, Uşak illerindeki özel yetenekli öğrencilerin en çok belirsizlik unsuru olarak gelecek kategorisini seçtikleri görülmektedir. En çok üreten il ise (f=14) (%43,75) Kahramanmaraş'tır. Biçimlendirici Unsur Olarak Gelecek kategorisinde en çok metafor üreten il ise (f=7) (%21,21) Gaziantep'tir. Gelip Geçici Unsur Olarak kategorisinde en çok metafor üreten il ise (f=4) (%12,50) Kırşehir'dir. Gelişim Unsuru Olarak Gelecek kategorisinde en çok metafor üreten il ise (f=10) (%33,33) Uşak'tır. Hayal Edilen Unsur Olarak Gelecek kategorisinde en çok metafor üreten il ise (f=4) (%13,33) İstanbul'dur. Tesiri Olmayan Unsur Olarak Gelecek kategorisinde en çok metafor üreten il ise (f=4) (%12,50) Kahramanmaraş'tır. Umut Verici Unsur Olarak Gelecek kategorisinde en çok metafor üreten il ise (f=6) (%18,75) Tokat'tır. Yön Veren Unsur Olarak Gelecek kategorisinde en çok metafor üreten il ise (f=5) (%15,63) Kırşehir'dir. İllere göre özel yetenekli öğrencilerin ürettikleri toplam metaforlar incelendiğinde bir fark olmadığını söylemek mümkündür.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, gelecek kavramına ilişkin özel yetenekli öğrencilerin metaforları incelenmiş, metaforun tanımı ve avantajları, eğitimdeki yeri, geleceğin özel yetenekli öğrenciler tarafından nasıl algılandığına değinilmiş ve özel yetenekli öğrencilerin gelecek kavramına yönelik zihinsel imgelerine ilişkin çıkarımlarda bulunmak amaçlanmıştır.

Özel yetenekli öğrencilerin "gelecek" kavramına ilişkin olarak, katılımcıların 153 geçerli metafor ürettikleri tespit edilmiştir. 222 öğrencinin 153 metafor üretmiş olması özel yetenekli öğrencilerin gelecek kavramına ilişkin çeşitli ve zengin bir algıya sahip olduklarını göstermektedir. Ataman(2004)'da özel yetenekli öğrencilerin geniş bir kavram hazinesine ve sözcük dağarcığına sahip olduklarını belirtir. Aynı zamanda bu öğrencilerin bireysel farklılıklarının zengin olduğu alan yazında (Akarsu, 2004; Çağlar, 2004; Davaslıgil, 2016) belirtilen bir durumdur. Öğrencilerin bu özellikleri gelecek kavramına ilişkin ürettikleri metaforlarda da görülmüştür.

Metaforların ortak özelliklerine göre gruplandırıldığı 8 kategori incelendiğinde; belirsizlik unsuru olarak, gelişim unsuru olarak, biçimlendirici unsur olarak, yön veren unsur olarak, umut verici unsur olarak, gelip geçici unsur olarak, hayal edilen unsur olarak, tesiri olmayan unsur olarak gelecek kategorileri altında yer almaktadır.

Öğrencilerin en çok belirsizlik unsuru olarak gelecek algısına ilişkin metaforlar ürettikleri görülmektedir. Bu kategori, kendinden sonra çok metafor üretilen kategorilerden iki kat fazla metafora sahiptir. Buna göre özel yetenekli öğrencilerin geleceğe ilişkin belirsizlik algılarının güçlü olduğu söylenebilir. Özel yetenekli öğrenciler ile ilgili olarak yapılmış bir araştırma olmamasına rağmen Şimşek (2011) lise

öğrencilerinin gelecek konusunda, Topgül (2017) üniversite öğrencilerinin gelecek kavramına ilişkin bazı tereddütleri olduğu belirtir. Güleri (1994) gençlerin %56 oranında “kötümser” olduğu, üniversite gençliğinde kötümserlik-iyimserlik dengesi kurulurken, işçi gençler arasında iyimserlerin oranının %39,14 kötümserlerin oranının ise %60,9 olduğunu belirtir. Tüm bunlarla birlikte öğrencilerin gelişim, biçimlendirici, yön veren, umut verici unsur olarak gelecek kategorisinde ürettikleri metaforların %49 düzeyinde olduğu dikkate alındığında belirsizliğe olumlu bir bakış açısı ile yaklaşıtları söylenebilir. Topgül (2017) gençlerin gelecek algılarını belirlemek için yaptığı araştırmada gençlerin “belirsiz, kitap, kumar, labirent, sürpriz yumurta, nehir, su ve gizem” metaforlarını ürettiklerini ve bu metaforlara göre geleceğin belirsizlik içerdiğini ifade eder. Bu araştırmada da özel yetenekli öğrenciler aynı metaforları belirtmişlerdir. özel yetenekli öğrencilerin gelişim, biçimlendirici, yön veren, umut verici unsur olarak gelecek olarak ürettikleri metaforların %49 düzeyinde olduğu dikkate alındığında özel yetenekli öğrencilerin geleceği olumlu algılayıp gelişimi sağlayan bir unsur olarak gördükleri, kendileri tarafından biçimlendirilebileceği, bunun için yön verilmesi gerektiğini, bugün aldıkları kararları doğrultusunda beklentileri ve hayallerinin geleceği ortaya çıkaracağına bunun için geleceğe umutla baktıkları; bunun yanında çok sayıda bilinmeyen içerdiği için belirsizlik içerdiğini ve geleceğin bağımsız olarak ulaşılan bir zaman döngüsü olduğu için her seferinde yeni bir gelecek olduğunu geleceğin etkisinin olmadığı söylenebilir. Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) tarafından 2010 yılında yapılan bir araştırmaya göre, Türk halkının genel olarak %61,2’sinin, kadınların %62,7’sinin, erkeklerin ise %59,6’sının mutlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 18-24 yaş grubu bireylerin mutluluk oranının Türkiye geneli ortalamasından biraz daha yüksek (%63,9) düzeyde olduğu görülmüştür (TUİK, 2010). Tüm bunlar dikkate alındığında. Özel yetenekli öğrencilerin geleceği biçimlendirilebileceklerini düşündükleri, bunun için yön verilmesi gerektiğini, bugün aldıkları kararları doğrultusunda beklentileri ve hayallerinin geleceği ortaya çıkaracağına, bunun için geleceğe umutla baktıkları; bunun yanında çok sayıda bilinmeyen içerdiği için belirsizlik içerdiğini ve geleceğin bağımsız olarak ulaşılan bir zaman döngüsü olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Topgül (2017) üniversite öğrencilerinin gelecek algısını belirlemeye yönelik yaptığı araştırmada üniversite öğrencilerinin *umut unsuru olarak geleceğe* ilişkin umut, hayal, ışık, aydınlık ve mutluluk metaforlarını ürettiklerini ve bu metaforlara göre öğrencilerin geleceğin umut verici ve aydınlatıcı olarak algıladıklarını belirtir. Bu araştırmada da özel yetenekli öğrencilerin geleceğe ilişkin aynı metaforları ve benzerlerini ürettikleri görülmektedir. Buna göre özel yetenekli öğrencilerin geleceği umut verici ve aydınlatıcı algılamaktadır. Topgül (2017) aynı araştırmasında üniversite öğrencilerinin gelecek kavramına ilişkin ürettikleri meyve, su, ev, oyun hamuru, beyaz bir sayfa, çay ve Çocuk metaforlarını şekillendirici unsur; tüneldeki ışık, yol ve tecrübe yol gösterici unsur olma değerlendirir. Bu araştırmada da özel yetenekli öğrenciler gelecek kavramına ilişkin aynı metaforları üretmişlerdir. Buradan hareketle özel yetenekli öğrenci-

lerin geleceği şekillendirme yönünde algılarının olduğu ve yol gösterici algılara sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırma sonuçlarına göre özel yetenekli öğrencilerin gelecek kavramına ilişkin ürettikleri metaforların gelip geçici ve tesiri olmayan unsur kategorisine girenlerin sayısı son derece azdır. Bu da özel yetenekli öğrencilerin geleceği planlama ve önemseme, ileri görüşlülük ve tahmin yapmada ustalık (Ataman, 2004) özellikleri ile örtüşmektedir. Buradan hareketle özel yetenekli öğrencilerin geleceği önemsiz bulma yönünde eğilimlerden uzak oldukları söylenebilir. Bu durum özel yetenekli öğrencilerin bireysel olarak kendileri ve ülkemiz için önemli ve umut vericidir.

Özel yetenekli öğrencilerin ürettikleri metaforların toplamı dikkate alındığında illere göre farklılık olmadığı görülmektedir. Nitel araştırmalarda genelleme kaygısı yoktur (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmanın da amacı var olan bir olguyu farklı bakış açılarına göre ortaya koymak olduğundan, genelleme yapmak gibi bir amacı taşımamaktadır. Bununla birlikte bu araştırmadan elde edilen verilere göre ülkemizin her yerindeki özel yetenekli öğrencilerin geleceğe ilişkin benzer algılara sahip oldukları söylenebilir.

Gelecek kavramı için üretilen metaforların alt kategorilere göre dağılımının araştırmanın yapıldığı yedi farklı bölge ve yedi farklı ilde göre durumu incelendiğinde belirsizlik unsuru olarak gelecek algılarının Kahramanmaraş ve İstanbul'daki özel yetenekli öğrencilerde yüksek; Kırşehir, Gaziantep ve Uşak'taki özel yetenekli öğrencilerde orta ve Tokat'taki özel yetenekli öğrencilerde düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Gelecek kavramını gelişim unsuru olarak algılayan öğrenci sayısı, Uşak'ta daha yüksek görünürken diğer illerdeki öğrencilerin algılarının benzer olduğu belirlenmiştir. Gelecek kavramını gelip geçici unsura benzeten öğrenci sayısı, Tokat ve Kahramanmaraş illerinde çok azdır. İstanbul ilinde ise gelip geçici unsur ile gelecek kavramı arasında bağlantı kurulamadığı tespit edilmiştir. Gelecek kavramını hayal edilen unsura benzeten öğrenci sayısı Gaziantep, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde çok azdır. Kırşehir ilinde ise hayal edilen unsur ile gelecek kavramı arasında bağlantı kurulmadığı tespit edilmiştir. Gelecek kavramını tesiri olmayan unsura benzeten öğrenci sayısı İstanbul, Kırşehir ve Malatya illerinde çok azdır. Gaziantep ve Uşak illerinde ise tesiri olmayan unsur ile gelecek kavramı arasında bağlantı kurulamadığı tespit edilmiştir. Gelecek kavramını umut verici unsura benzeten öğrenci sayısı Kırşehir ve Uşak illerinde çok azdır. Kahramanmaraş ilinde ise umut verici unsur ile gelecek kavramı arasında bağlantı kurulmadığı tespit edilmiştir. Topgül (2017) üniversite öğrencilerinin de gelecek kavramı noktasında farklı algılamalarının söz konusu olduğunu, bu algılamalar öğrencilerin okudukları okul, yaşadıkları çevre, içinde buldukları ortamlar tarafından şekillendirildiğini belirtmektedir. Dolayısıyla gelecek kavramı kimine göre umut vadeden bir kavram iken, kimine göre belirsizlik ya da etkisizlik ve değişmezlik getirmektedir. "Gelecek" kavramı kişinin içinde bulunduğu durumdan ve çevreden etkilendiği için birçok farklı metafor öğrenciler tarafından üretilmiş olabi-

Özel yetenekli öğrencilerin gelecek kavramına ilişkin ürettikleri metaforlarda genel olarak yaşanan ile göre çok farklılık göstermemekle birlikte alt kategorilerde farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu durum öğrencilerin içinde bulunduğu durumdan ve çevreden etkilenmiş olabilir.

Özel yetenekli öğrencilerin gelecek kavramına ilişkin ürettikleri tüm metaforlar dikkate alındığında öğrencilerin geleceğe ilişkin algılarının olumlu yönde olduğu söylenebilir. Bireylerin gelecek beklentileri, büyük ölçüde psikolojik sonuçlara bağlıdır (McCabe ve Barnett, 2000). Araştırmalar, yaşam koşullarının iyi ya da kötü olmasının gelecek beklentisi üzerinde her zaman benzer sonuçlar vermediğini göstermiştir. Argarval, Tripathi ve Srivastava (1983), travmatik durumların bireylerin gelecek beklentisini arttırdığını ve beklentilerin yönünü değiştirdiğini ileri sürmüşlerdir. Ancak ülkemizdeki özel yetenekli öğrencilerin gelecek algılarının olumlu yönde olması özel yetenekli öğrencilerimizin psikolojik durumlarının, yaşam koşullarının iyi olduğu ve travmatik durumlardan uzak olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın tüm sonuçları dikkate alındığında öğrencilerin bu algılarının okul, sosyal çevre ve aile ortamında sürdürülmesini sağlayacak tedbirler alınmalıdır. Öğrencilerin geleceğe ilişkin algıları bu öğrencilerin çevresindeki bireyler tarafından iyi bilinmeli ve bu algılarına cevap verecek süreçler içinde bulunmaları sağlanmalıdır. Özel yetenekli öğrenciler için oluşturulacak karakter eğitimi ve kariyer planlamalarında bu algıları dikkate alınarak işe koşulmalıdır. Geleceğimizin mimarı olan özel yetenekli öğrencilerin inşa ettiği gelecek algısı aynı zamanda ülkemizin geleceğini oluşturacağından özel yetenekli öğrenci ile ilgili vizyon oluşturma durumlarını kapsayan öğretim, rehberlik ve aile bilgilendirmeleri dahil tüm uygulamalarda önemle göz önünde bulundurulmalıdır.

Kaynakça

- Adler, A. (1994). *İnsan Tabiatını Tanıma*. Çev. Ayda Yörük. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları. (Kontrol ediniz)
- Akarsu, F. (2004). *Üstün Yetenekliler*. Yer aldığı eser M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu, A.E. Bilgili (Ed.). 1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı. (ss. 127–153). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Arbona, C. (2000). The development of academic achievement in school aged children: Precursors to career development. In R. Lent & S. Brown (Eds.), *Handbook of counseling psychology* (3.Baskı), sayfa 270-309. New York: John Wiley.
- Argarval, A., Tripathi, K. K., & Srivastava, M. (1983). Social roots and psychological implications of time perspective. *International Journal of Psychology*, 18, 367-380.
- Ataman, A. (2004). *Üstün zekâli ve üstün özel yetenekli çocuklar*. Şirin M. R., Kulaksızoğlu A., Bilgili A. E. (Ed.). *Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı*. İstanbul: Çocuk

◆ Zeynep Yam / Hatice Çetinkaya / Ahmet Kurnaz

- Vakfı, 155-168. Davaslıgil, Ü.,2006 Üstün Zekâlıların Eğitime Giriş (Ders Notu). İstanbul Üniversitesi, Özel Eğitim Bölümü.
- Ataman, A. (2012). Üstün yetenekli çocuk kimdir. Geleceğin mimarları üstün yetenekliler sempozyumu, 4-15.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84, 191-215.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28, 117-148.
- Çokluk, Ö. (2000). Örgütlerde Tükenmişlik: Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar. (Edit: Cevat Elma ve Kamile Demir). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Drazen, S. M. (1994). Factors Influencing Student Achievement From Early To Midadolescence. Paper presented at the Annual Convention of the American Psychological Association, Los Angeles, CA.
- Güleri, M. (1994). Üniversiteli ve işçi gençliğin gelecek beklentileri ve kötümserlik-iyimserlik düzeyleri. *Kriz Dergisi*, 6(1), 55-65.
- HECKHAUSEN, H. (1991). *Motivation and action*. Heidelberg, Germany:Springer. seligman, M. E. P. (1991). *Learned Optimism*. New York: Knopf.
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5b002a-4464aab0.54287329 (Erişim Tarihi, 08.02.2018)
- https://orgm.meb.gov.tr/meb_ays_dosyalar/2013_11/25034903_zelyeteneklibireylerineitimist-ratejiveuygulamaklavuzu.pdf (Erişim Tarihi, 10.01.2018)
- Karaburçak, S. (2017) Bilim Ve Sanat Merkezi'nde Eğitim Alan 6. Ve 7. Sınıf Öğrencileri ve Velilerinin Üstün/Özel Yetenek, Zekâ ve Akademik Başarıyla İlgili Metaforları, Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi
- Karaduman, G. B. (2012). İlköğretim 5. Sınıf Üstün Yetenekli Öğrenciler İçin Farklaştırılmış Geometri Öğretiminin Yaratıcı Düşünme uzamsal Yetenek Düzeyi ve Erişime Etkisi. Unpublished doctoral thesis). İstanbul University.
- Kolloff, M. B. ve Feldhusen, J. F. (1984). The effects of enrichment on selfconcept and creative thinking. *Gifted Child Quarterly*, 28(2), 53-57.
- Kurnaz, A. Çiftçi, Ü. ve Karapazar, H. (2013). Üstün Zekâlı ve Yetenekli Öğrencilerin Değer Algılarının Betimsel Bir Analizi
- Maker J.C. (2004). *Teaching Models in Education of the Gifted*. (3rd SCHIEVER S.W.,. Edition) Pro.ed.
- MAKER, C.J. & Schiever, S.W. (2005). *Teaching Models In Education of The Gifted*. (3rd ed.) Austin, Texas. Pro-Ed Inc
- McCabe, K. & Barnett, D. (2000). First comes work, then comes marriage: future orientation among African American young adolescents. *Family Relations*, 49, 63-72.

Özel Yetenekli Öğrencilerin “Gelecek” Kavramına İlişkin Algılarının Metaforik.... ♦

- MEB. (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu, Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara
- Moon, S. M., Nelson, T. S., & Piercy, F. P. (1993). Family therapy with a highly gifted adolescent. *Journal of family psychotherapy*, 4(3), 1-16.
- Morgan, G., Bulut, G., & Dicleli, Z. (1998). Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor. *Mess*.
- Newman, J. L. (2004). Talents and type IIIs: The effects of the talents unlimited model on creative productivity in gifted youngsters. *Roeper Review*, 27(2), 84-90.
- Nurmi, J. E. (2001). Navigating through adolescence: introduction. In J. E. Nurmi (Ed.), *Navigating through adolescence*. New York: Routledge.
- Ocak, G., & Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 293-310.
- Ocak, Gündüz, M. (2006) Eğitim Fakültesini Yeni Kazanan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Giriş Dersi Almadan Önce ve Aldıktan Sonra Öğretmenlik Mesleği Hakkında Metaforlarının Karşılaştırılması, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2)
- Oğuz, A. (2005). Öğretmen Eğitim Programlarında Metafor Kullanma, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları Eskişehir*.
- Orhon, G. (2011). *Yaratıcı Nörofizyolojik, Felsefi ve Eğitsel Temeller*. (1. Baskı). Ankara: Pegem.
- Öz, A. G. M., Yalçın, A. G. M., & Turan, S. (2014). Görülmeyeni Görmek: Üstünler’Söylemine Ontolojik Bir Bakış.
- Reis, S. M., & Renzulli, J. S. (1984). Key Features of Successful Programs for the Gifted and Talented. *Educational leadership*, 41(7), 2834.
- Renzulli, J. S. (1984). The Three Ring Conception of Giftedness: A Developmental Model for Creative Productivity.
- Saban, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55(55), 459-496.
- Saban, A. Koçkeber, B.N. ve Saban A. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6, (2), 461-522.
- Salman, Y. (2003). “Dilin Düş Evreni: Eğretilme” *Kitaplık Dergisi*, sayı, 65, Yapı Kredi Yay.
- Salmela-Aro, K. (2001). Personal goals during the transition to young adulthood. In J. E. Nurmi (Ed.), *Navigating through adolescence*. New York: Routledge.

◆ Zeynep Yam / Hatice Çetinkaya / Ahmet Kurnaz

- Schlichter, C. L. (1981). The multiple talent approach in mainstream and gifted programs. *Exceptional Children*, 48(2), 144-150.
- Seginer, R. (2003). Adolescent future orientation: an integrated cultural and ecological perspective. *Online Readings in Psychology and Culture* (Unit 11, Chapter 5).
- Shuell, T. J. (1990). Teaching and learning as problem solving. *Theory into Practice*, 29 (2), 102-108.
- Sternberg, R. J., & Lubart, T. I. (1995). *Defying the crowd: Cultivating creativity in a culture of conformity*. New York: Free Press.
- Şimşek, H. (2012). Future expectations of high school students in southeastern Turkey: Factors behind future expectations. *Kuramsal Egitimbilim Dergisi*, 5(1), 90-109.
- Tatar, M. (2005). Öğretmen beklentisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Taylor, S. E., & Brown, J. D. (1988). Illusion and well-being: A social psychological perspective on mental health. *Psychological Bulletin*, 103(193-210).
- Thomas, W. I., & Znaniecki, F. (1920). *The Polish Peasant in Europe and America: Disorganization and Reorganization in Poland*. R. Badger.
- Topgül, S. (2017). Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Öğrencilerinin Gelecek, İstihdam ve Mesleğe İlişkin Metaforik Algıları
- Tuncer, M. (2011). Ergen gelecek beklentileri ölçeğinin türkçeye uyarlanması. *Electronic Turkish Studies*, 6(3).
- TÜİK (2010). *Yaşam memnuniyeti araştırması*. 19.12.2017 tarihinde www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=8486 adresinden alınmıştır.
- VanTasselBaska, J. ve Stambaugh, T. (2006). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler için kapsamlı eğitim programı, (S. Emir, N. G. Kahveci, M. Z. Leana, Ö. Atalay, M. Özyaprak, E. Kanlı, Y. Yaman, Ü. Oğurlu, Çev. 2009) İstanbul: Bilimsel Açılım Akademi Danışmanlık ve Yayıncılık.
- Walsh, F. (1996). The concept of family resilience: crisis and challenge. *Family Process*, 35, 261-281.
- Werner, E. E. & Smith, R. S. (1992). *Overcoming the odds: high risk children from birth to adulthood*. New York: Cornell University Press.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

